

**Mijnverleden
Staatsmijn
Maurits**

Evaluatie 2023 met een doorkijk naar doorkijk 2024

Activiteiten 2022 en 2023.

De werkgroep: “Mijnverleden Staatsmijn Maurits” heeft in 2022 het initiatief genomen om de geschiedenis van De Maurits opnieuw op de kaart te zetten. Dit gebeurt door het periodiek organiseren van activiteiten. Inmiddels zijn al tal van activiteiten georganiseerd. De werkgroep is zeer tevreden met de opkomst en aanmeldingen per activiteit maar ook van de reacties, de deelnemers en de respons op de sociale media.

De volgende activiteiten werden georganiseerd

2022 (zie de aparte evaluatie)

- Rondleidingen Raadhuis
- Monumentenwandelingen rondom het centrum
- Fototentoonstelling Maurits
- Mauritsdag / Open dag Constructiehal, Watertoren
- Koempeltreffen Landgraaf bijgewoond
- Op Doedag, braderie Oud Gelaen en Spectaculo aanwezig met een Mauritskraam
- Lessen op basisscholen en voortgezet onderwijs
- Spelers Jeugdtheater LEF aanwezig op Spectaculo met het ophalen van Mijnverhalen
- Winkelramen in het centrum, Oud-Geleen en Lindenheuvel met Mauritsfoto's beplakt
- Barbaraherdenking in december

2023

2023 stond in het teken van enkele projecten die een behoorlijk impact hadden op de tijdsbesteding van de werkgroepleden.

Welke activiteiten zijn uitgerold:

- **Kern met Pit**

Wij hebben ons in november 2022 ingeschreven voor de prijsvraag: Kern met Pit.

Vervolgens hebben wij in januari 2023 een Pitch gegeven aan de jury van Kern met Pit. Aan het einde van de 15 presentaties in Ospel is aangegeven dat het project "Mijnverleden Staatsmijn Maurits" door de jury goed is bevonden. In het najaar van 2023 mag de werkgroep meedingen naar het predicaat Kern met Pit en het beschikbaar gestelde prijzengeld mogelijk in ontvangst nemen.

- **Media**

In MijnGazet is in het voorjaar middels diverse artikelen aandacht gewijd aan de activiteiten van de werkgroep. Ook de Limburger heeft herhaaldelijk aandacht geschonken aan deze activiteiten.

MijnGazet | pagina 8

Mijnverleden Staatsmijn Maurits (2)

In deze rubriek nemen leden van de werkgroep *Mijnverleden Staatsmijn Maurits* u de komende tijd mee in de wereld van de mijnwerkers en het verleden van Geleen.

De historie van Geleen, in de laatste 100 jaar en haar ontwikkeling tot op heden, is grotendeels te danken aan het rijke mijnverleden. De welvaart die ontstond door de Staatsmijn Maurits en de geschiedenis van de mijnen is helaas nog maar weinig zichtbaar in de Gemeente Sittard-Geleen. Daarom vonden de leden van de werkgroep het een goed idee om een excursie te organiseren naar het Belgische Beringen. De Geleense Cultuurfederatie - die jaarlijks een busreis organiseert - werd door PK Bestuurder/vicevoorzitter Peter Hensen benaderd en bereid gevonden om de helpende hand te bieden en op verzoek en wens werd op 26 juni 2022 een mooie busreis georganiseerd. Als werkgroep stelden we vervolgens een aantal kaarten voor deelname beschikbaar en het Mijnwerkspad, de badant, de lampsterij, de besettingszaal en de schacht-

bok die de mijnwerkers gebruikten om in de ondergrond af te dalen, werden bezocht. Zo geeft voorzitter Marcel Maatenbroek aan. Circa 35 inwoners van Geleen kregen een mooie cultuurnmiddag voorgeschoteld die gezellig werd afgesloten met een bezoek aan de plaatselijke bierbrouwerij Remise 56 die schitterend geïsoleerd is in een gerestaureerde Tram remise. Natuurlijk sloot er ook heerlijk gestenat, zo geeft de penningmeester van de werkgroep, Ton Wolters, aan. Eigenlijk traditioneel de stief weggevoerd met een lekker glas bier. "Maar laten we ook heel eerlijk zijn", grapt Peter Hensen: "In de Mijntijd kende Geleen vele kroegen voor de hardwerkende ondergronders. Menigmaal ging ik zodoende mijn vader, die mijnwerker was, samen met mijn moeder tegemoet richting de Ringoverstraat op Lindenhoeve. Hij kon immers niet met een losje loonzakje thuis komen".

Er werden in Beringen vele schitterende foto's vastgelegd door Ton Wolters die degenen op weg naar zijn via de werkgroep.

- **Murals**

De werkgroep Mijnverleden Staatsmijn Maurits werkt samen met Limburg Murals, Stadslabs Sittard-Geleen en de Gemeente Sittard-Geleen. De murals gaan de verbinding tussen het lokale mijnverleden en het innovatieve karakter van de gemeente op unieke wijze weergeven. Begin van het jaar konden alle burgers van Geleen hun stem uitbrengen op de 7 schetsen ter voorbereiding op de twee murals. Uiteindelijk hebben bijna 1400 personen gestemd. Via een onlinestelsysteem (en per mail) konden inwoners vanaf begin januari t/m 8 februari hun stem uitbrengen op hun 2 favoriete ontwerpen (thema mijnverleden en thema innovatie). Uiteindelijk hebben bijna 1400 personen gestemd. Daarna brachten de leden van de werkgroep hun stemmen uit en werden de winnende ontwerpen geselecteerd.

Veel tijd is gaan zitten bij de voorbereiding van de twee murals. Niet alleen werd er gewerkt aan het binnenhalen van de subsidies (ruim € 21000), ook moesten er de benodigde vergunningen aangevraagd worden, afspraken werden gemaakt met de gemeente en Prorail als eigenaar van de drie

pijlers/bruggen, teamvergaderingen om ervoor te zorgen dat de omgevingsvergunning afgegeven kon worden, waarbij de

gesprekken met de Welstandcommissie (ARK) van doorslaggevende rol is geweest. In juli is vervolgens groenlicht gegeven door alle partijen, waarna in september de twee kunstenaars aan het werk konden met het vervaardigen van de twee murals. Op 22 september heeft de onthulling plaats gevonden. Hierbij is door de (soc-)media, L1, Doorstart TV, en De Limburger heel veel aandacht geschonken aan de opening. Momenteel vindt nog met diverse partijen overleg plaats over de consequenties van de (verkeerde toepassing/opbrengen van de) coatingslaag, waardoor er een waas over de twee murals is verschenen. Bekeken wordt hoe een en ander opgelost kan worden.

- **Gastles aan Basisscholen**

Naar aanleiding van een mediaoproep hebben een 7-tal basisscholen van in totaal 16 groepen te kennen gegeven dat zij interesse hebben in een gastles voor de groepen 7 en 8 over de Staatsmijn Maurits. Inmiddels zijn deze scholen allemaal bezocht. De leerkrachten en de leerlingen hebben allen zeer enthousiast gereageerd. Ook een middelbare school in Gelderland en in Stein hebben zijn betrokken geweest bij deze activiteit.

- **Omgekomen mijnwerkers**

Bij de gedachteniskapel van de mijnwerkers in Kerkrade een kaars aangestoken ter nagedachtenis aan alle ondergrondse omgekomen werknemers in de Limburgse mijnen. Uiteraard staan op het monument ook de namen van de mijnwerkers van de Staatsmijn Maurits vermeld.

- **Jeugdtheater LEF**

Speciaal voor het maken van een Jeugdvoorstelling met als titel “Mijn Verleden” voor en door de jeugd over het Mijnverleden, met een doorkijk naar het heden, hebben we van een drietal instanties subsidie ontvangen. Nagenoeg elke vrijdag kwamen de acteurs op Plinthos bijeen. In en na december is het voornemen om de voorstelling op diverse locaties te geven, er moest worden ingelezen, een script moest bedacht worden en vervolgens werd gewerkt in een drietal fases. 1. Het ophalen van verhalen tijdens Spectaculo, 2. Een bezoek brengen aan een Belgische Mijn en 3. Het brengen van een voorstelling eind van het jaar. Al met al een zeer intensief traject.

- **Spectaculo**

De opening van cultuurfestival Spectaculo was fantastisch. Ook de geschiedenis van 100 jaar Geleen met o.a. de Staatsmijn Maurits staat op diverse locaties centraal met o.a. theater en film. Ook het Jeugdtheater van Geleen schenkt aandacht aan het mijnverleden in de Raadhuisstraat.

De vijf jeugdspelers van Lef hebben tijdens het cultuurfestival Spectaculo allerlei verhalen over het mijnverleden bij de bezoekers van het festival opgehaald. Wat hebben de spelers genoten van de verhalen van de toeschouwers over het rijke mijnverleden van de Staatsmijn Maurits. Maar ook andere mooie thema's kwamen voorbij zoals discriminatie, cultuur en het centrum van Geleen. Je merkt dat het mijnverleden nog steeds leeft in Geleen.

De inhoud van de (Mijn)verhalen van de toeschouwers worden gebruikt om in het najaar een mooie theatervoorstelling te kunnen geven aan het publiek, scholen of ouderen.

- **Wandelroute Gelaen**

Op 12 juli werd de nieuwe Wandelroute 'Geleen vertelt' van Visit Zuid-Limburg en de gemeente Sittard-Geleen gepresenteerd.

De werkgroep Mijnverleden Staatsmijn Maurits en de Heemkundevereniging Geleen hebben hier samen aan meegewerkt. Veel verhalen, foto's en filmmateriaal over het mijnverleden zijn hiervoor aangeleverd.

Mensen van Geleen en daarbuiten noemen hun stad 'De Waereldsjtad'. Waar komt dat vandaan? Het Geleen zoals wij dat nu kennen, ontstond in een razend tempo. Zo snel en efficiënt als er bij de Staatsmijn Maurits steenkool uit de bodem kwam, zo verrezen er bovengronds warenhuizen, een voetbalstadion en hoogbouw. In de bloeitijd van de mijnen kon het niet op in Geleen!

Om iedereen dit te laten ontdekken is de wandelroute 'Geleen vertelt' ontwikkeld. Tijdens deze wandeling vertelt de stad Geleen aan de wandelaars verhalen over een wereldstad.

De wandelroute 'Geleen vertelt' heeft een totale lengte van 7,4 km, maar kan worden ingekort tot 5,4 km. De route start vanaf de Markt in Geleen en kan gewandeld worden

dankzij de handige gratis, pocketformaat wandelkaart. Onderweg voert de route langs negentien mijnwerkers bezienswaardigheden met ieder zijn eigen verhaal, waarover informatie staat beschreven in de wandelkaart. Ook komt de wandelaar langs zeven informatieborden, waarop Geleen je graag wat wil laten zien en vertellen. Scan de QR-code op de borden en luister als Geleen vertelt. Naast de wandelkaart is ook een aparte podwalk gemaakt voor de mijnwerkerswijk Lindenheuvel. Een digitale gids neemt je mee in de geschiedenis van Geleen.

Inmiddels is deze tot december 686 keer gedownload

- **Monumentenwandeling tijdperk Maurits Centrum**

Ook in 2023 hebben wederom enkele wandelingen plaats gevonden. Via de Heemkundevereniging worden deze dan uitgerold. Hierbij wordt veel aandacht geschonken aan de monumenten woningen/gevels ontstaan door de aanwezigheid van de Maurits.

- **Mijnramp**

In juli waren wij aanwezig in Brunssum namens werkgroep Mijnverleden Staatsmijn Maurits bij de herdenking mijnramp van 13 juli 1928 op Staatsmijn Hendrik. Tevens werden alle overledenen omgekomen ondergronds herdacht.

- **Doorstart TV**

Vrijdag 1 september werd er in Plinthos door de spelers van het jeugdtheater LEF druk geoefend aan de voorstelling "Vreuger" die gaat over het Mijnverleden. Verhalen van inwoners en met name Koempels werden in juni jl. op het straattheaterfestival Spectaculo opgehaald en verwerkt in de voorstelling.

Deze avond werden wij en met name de spelersgroep verrast door opnames van Doorstart-TV. Een mooie rapportage was er te zien. Fijn dat de media hier aandacht aan schenken. Doorstart TV heeft eveneens een rapportage gemaakt over de opening van de twee Murals.

- **De mijn Blégny, België**

In september werd door de spelers van het Jeugdtheater LEF een bezoek gebracht aan de Mijn Blegny. De spelers kregen uitleg en een rondleiding. Uiteindelijk gingen ze ook daadwerkelijk ondergronds. De ervaringen worden meegenomen bij het maken van de voorstelling.

- **Visie Mauritspark**

Met de gemeente is gesproken over het behoud van het groen en het Mauritsmonument van het Mauritspark. Dit gesprek is positief verlopen.

Donderdag 23 november is door de werkgroep eveneens ingesproken bij de (raads-)ronde . Op de agenda stond de vaststelling van het Bestemmingsplan Mauritspark. O.a. is gevraagd aandacht te schenken aan de Loonhal.

- **Gastles over de mijngeschiedenis bij Verzorgingstehuis**

In november is op verzoek een verzorgingstehuis bezocht. Twee uur lang is met een 20-tal bewoners gesproken over het Mijnverleden. Vanuit de Heemkundevereniging is een presentatie gehouden. Gelet op de positieve reacties is besloten om dit uit te rollen over meerdere verzorgingsinstellingen in Sittard-Geleen. Veel ouderen hebben verhalen. Het zou jammer zijn alleen de scholen te bezoeken. Ouderen krijgen hier positieve energie van en vinden het leuk om naar hun verleden te luisteren.

- **Barbaraherdenking (werkgroep Barbaraherdenking Geleen)**

Ook zijn de voorbereidende besprekingen in oktober weer op gang gekomen om op 3 december een Barbaraherdenking te houden. Na diverse reacties is na de Barbaraherdenking van 4 december 2022 besloten zich breder te blijven inzetten om het Barbara-gedachtegoed in de gemeente levendig te houden, mits de benodigde subsidies worden toegezegd. Dit jaar is er wederom een nazit in het Barbarazaaltje. Daarnaast is er een banner gemaakt met het

Barbaravaandel.

Ook werd besloten om na te gaan of nieuwe werkgroepleden kunnen aansluiten om zodoende verjonging te verkrijgen. Hierbij werd al heel snel de link gelegd naar de sinds twee jaar bestaande werkgroep Mijnverleden Staatsmijn Maurits. De werkgroep Barbaraherdenking is met een aantal nieuwe leden uitgebreid. De herdenking dit jaar was iets uitgebreider dan de vorige editie.

De Barbaraherdenking 2023 was een succes.

Om 11.00 uur een H. Mis bijgewoond door de Koempels van Brunssum en Geleen. De mis werd opgeluisterd door Harmonie Lindenheuvel met o.a. verschillende mooie koepelliederen.

Om 12.15 uur de kranslegging bij het Barbaramonument door wethouders Bühler en Geilen en de vertegenwoordigers van de werkgroepen Mijnverleden Staatsmijn Maurits & Barbaraherdenking van de Heemkundevereniging alsmede de koempels van Brunssum en Geleen. Daar was ook de schutterij HH. Marcellinus en Petrus aanwezig. Na de kranslegging was er een gezellige nazit in het Barbara Zaelke met soep, koffie en vlaai en een koempelpungel met daarin een mijnwerkerslunch. Al met al een mooie herdenking waarbij wethouder Bühler en Peter Henssen in hun bijdrage stil stonden bij het mijnverleden.

- **Voorstelling Jeugdtheater LEF “Mijn Verleden”**

Op 2 december vond de voorstelling plaats na een jaar van repetities, inlezen, verhalen ophalen bij Koempels en afdalen in de Belgische mijn. De voorstelling werd eerst gegeven een 25 leerlingen van de scholengemeenschap Groenewald uit Stein, daarna geëvalueerd met deze leeftijdsgroep. Dan op dezelfde avond nogmaals gespeeld voor genodigden die, op welke manier dan ook, betrokken waren bij deze voorstelling. De voorstelling was snel volgeboekt. De voorstelling was niet alleen voor de spelers en begeleiders een unieke ervaring, ook de bezoekers van de voorstelling waren enthousiast onder de indruk van de parallellen en verwijzingen tussen het Mijnverleden en de huidige tijd. De voorstelling was van het begin tot het einde boeiend. Iedereen werd meegezogen, terug in de tijd. De bezoekers en leerlingen waren zeer enthousiast en lovend over de voorstelling. Al met al geslaagd. Ook de media (De Limburger) heeft een mooi stuk over de voortelling geschreven.

In 2024 wordt de voorstelling aan andere scholen getoond. Ook wordt nog gekeken om enkele extra voorstellingen te geven. Gelet op het succes en de belangstelling zijn op 19 en 20 januari alsmede op 3 februari extra voorstellingen gepland. Inmiddels zijn er al 2 uitverkocht.

Jeugdtheater LEF op het school in Roeselare, Kerkestraat 10, Oelven - © Middel Gielens

Jongeren spelen theaterstuk over het mijnverleden door hun ogen: 'Dit mag nooit vergeten worden'

Gelsen - Het verhaal van het Limburgse mijnverleden zo vertellen dat het jongeren van nu boeit. Dat is de missie van jeugd- en jongeretheatrgroep LEF uit Gelsen. Met een voorstelling hierover trekken ze de komende maanden langs theaters en middelbare scholen in de Westelijke Mijnstreek. „Het leeft overal, waar je ook komt.“

Margjele Welling

Eigen Facebookpagina

De activiteiten worden zoveel mogelijk op de facebook pagina van de werkgroep geplaatst. Uiteraard als er toestemming is. De meeste scholen hebben dit liever niet.

Financiën.

Eind december zijn er nog middelen in kas voor de activiteiten van de werkgroep voor het jaar 2024. Daarnaast wordt de hoop uit gesproken om wederom subsidies te verkrijgen voor nieuwe aanvullende activiteiten.

Het jeugdtheater en de Murals zijn budgettair neutraal afgedekt.

De Barbaraherdenking in Geleen is apart begroot en financieel afgedekt. Voor 2024 zal wederom de (structurele)subsidies aangevraagd worden.

Wij danken alle sponsors en ondernemers voor hun financiële bijdrage. Zonder deze bijdrage waren bovengenoemde activiteiten niet uitgevoerd.

Dit alles is alleen mogelijk door vrijwilligers, instellingen en sponoren. Activiteiten van de werkgroep Mijnverleden Staatsmijn Maurits worden mogelijk gemaakt door:

Tenslotte:

In september en oktober hebben meerdere gesprekken plaatsgevonden tussen de werkgroepen Staatsmijn Maurits en Barbaraherdenking alsmede de Heemkundevereniging. De wens van de werkgroepen was dat het blijvend aandacht schenken aan het rijke Mijnverleden structureel verankerd zou moeten worden in de Geleense Samenleving. Gelet op het succes van de werkgroepen en de reacties van de inwoners heeft de Heemkundevereniging de werkgroep verzocht om bij hun aan te sluiten. HVG heeft Immers het thema Mijnverleden prominent op de agenda staan; vaker is er aldaar een tentoonstelling. Eind oktober heeft zowel de werkgroep als het bestuur van de Heemkundevereniging besloten het geheel te incorporeren. Niet alleen de activiteiten van de werkgroep maar ook de Barbaraherdenking maakt nu deel uit van de werkgroep Mijnverleden Maurits, onder de vlag van HVG.

Bemensing:

Conclusie 2023

Gelet op de positieve reacties van bewoners in Geleen in 2023 is door de werkgroep besloten om ook in 2024 activiteiten te verzorgen en het rijke Mijnverleden van Geleen onder de aandacht te blijven brengen van de inwoners van Geleen.

Doorkijk naar het jaar 2024.

- In 2024 zullen nog enkele gastlessen op basisscholen verzorgd worden.
- Bekeken wordt hoeveel verzorgingsinstellingen belangstelling hebben in een informatiemiddag over het mijnverleden Maurits. Gebleken is dat de ouderen 75++ nog veel verhalen hebben over het mijnverleden. De verzorgers hebben aangegeven dat enkele behoorlijk enthousiast de bijeenkomst hebben verlaten.
- Gelet op het succes zal ook in 2024 door het Jeugdtheater LEF extra voorstellingen gegeven worden tevens zullen nog enkele voorstellingen op middelbare scholen worden gegeven.
- In 2024 wordt bekeken op een ruïne voor oud koempels kan worden georganiseerd.
- De samenwerking met Parkstad wordt nadrukkelijker opgezocht.
- In Geleen-Zuid zal een wandeling georganiseerd worden. Geleen-Zuid is nl. met name gebouwd om de woningbouw uitbreiding voor het personeel van de Maurits mogelijk te maken.
- Nagedacht wordt over een presentatie in het gebouw van de Heemkunde over de Maurits in relatie tot de oorlog 1940-1945.
- Gelet op het succes in 2023 is door de spelers van het Jeugdtheater Lef besloten om wederom een optreden te verzorgen tijdens het Spectaculo festival 2024.
- Bezien wordt of er vanuit de politiek interesse is om een kijkje te nemen in het oude raadhuis.
- Ook In Lindenheuvel kan een wandeling georganiseerd worden.
- Uiteraard wordt in december 2024 wederom de Barbaraherdenking georganiseerd; Hierbij wordt nagedacht om de doelgroep uit te breiden. Zoals bekend is, is de Beschermheilige H. Barbara is ook de beschermheilige van verschillende gevaarlijke beroepen, in het bijzonder van de artilleristen, tunnelbouwers en mijnwerkers, maar ook o.a. van de infanteristen,

Brandweerlieden etc. Bekeken wordt of brandweer, politie, wellicht Chemelot ook willen aansluiten bij deze herdenking.

2025 is het zestig jaar geleden dat toenmalig minister Den Uyl aankondigde de kolenwinning te stoppen.

Bekeken wordt of er draagvlak is om in 2025 een of meerder activiteiten te organiseren met de verwijzing naar deze sluiting.

In 2026 is het 100 jaar geleden dat officieel de staatsmijn Maurits geopend werd. In 1916 werd begonnen met de bouw van de schachten en in 1926 werd de mijn in productie genomen. Aangezien het aantal nog in leven zijnde koempels elk jaar minder wordt kan ook gedacht worden aan een Euregionale Koempeldag/ koepeltreffen in 2026 al dan niet met een Mijnmarkt, wellicht met enkele presentaties van andere voormalige mijnen en duurzaamheidsprojecten waarbij de mijn nog een rol speelt.

Financiën 2024

Financieel zijn er voor 2024 nog middelen in kas. Mocht er nieuwe evenementen of een groot evenement bijkomen zoals een euregionaal koepeltreffen dan zal er een aparte afweging gemaakt moeten worden. Externe bijdrage/subsidies zijn dan een vereiste. Uiteraard wordt er nog gekeken of er subsidiemogelijkheden zijn voor bepaalde activiteiten.

De Barbaraherdenking krijgt structurele subsidie van de gemeente en FSI is ook altijd bereid om een substantiële bijdrage te verstrekken.

Geleen, 20 december 2023

Marcel Mastenbroek

Voorzitter Werkgroep Mijnverleden Geleen